

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

Sayı : E-69602026-610-00126856626 / 127.531152
Konu : Soru Önergesi (7/48445)

16.10.2026
7/48445

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 09.09.2026 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1936404 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazıları ekinde yer alan, Denizli Milletvekili Sayın Yasin ÖZTÜRK tarafından verilen 7/48445 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı hazırlanarak ekte sunulmuştur.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Ömer BOLAT
Bakan

Ek : Soru Önergesi Cevabı (3 sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: D6667270-B46D-4BA2-B01F-D664FA7D0E6F

<https://www.turkiye.gov.tr/ticaret-bakanligi-ebys>

Adres: Üniversiteler Mah.Dumlupınar Bulvarı No:151 Çankaya/ANKARA

Telefon No: 03124491331 Faks No: 0312449 13 41

e-Posta: g.ozcan@ticaret.gov.tr

İnternet Adresi: www.ticaret.gov.tr

KEP Adresi: stratejigelistirmebakanligi@gtb.hs01.kep.tr

Ayrıntılı bilgi için:

GÜLAY ÖZCAN

Bilgisayar İşletmeni

Telefon No: 03124491331

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

Denizli Milletvekili Sayın Yasin ÖZTÜRK'e Ait 7/48445 Sayılı Yazılı Soru Önergesine İlişkin Cevaplar:

Bakanlığımız görev ve yetki alanına giren hususlar itibarıyla önergenize ilişkin cevaplarımıza aşağıda yer verilmiştir:

1-51) Bakanlığımız, perakende sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin dengeli gelişiminin sağlanması, haksız rekabetin önlenmesi, tüketicinin korunması, tedarik zincirinin etkin işleyişinin temini ve sürdürülebilir rekabet ortamının güçlendirilmesine yönelik çalışmalarını sürdürmektedir.

Tüketiciler, esnaflar ve tüm dağıtım kanalını etkileyen; istihdam ve rekabet boyutları olan zincir marketler konusunda, üreticiden tüketiciye tüm zinciri gözeterek çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda; ülke ekonomisi, yatırım ortamı, rekabet koşulları, yerel esnaf ve sanatkârların faaliyetleri ve tüketici erişimi birlikte değerlendirilirken, sektör paydaşları ile ilgili tüm kurum ve kuruluşların görüşleri de dikkate alınmaktadır.

Elektronik ticaret pazar yerlerinde uygulanan komisyon ve diğer hizmet bedelleri, platformların hizmet modeli ve sundukları hizmetlerin kapsamına göre farklılaşmaktadır. Çevrim içi sipariş platformları; teslimatın platform veya iş yeri tarafından gerçekleştirilmesi, reklam, görünürlük, kampanya yönetimi, ödeme ve yazılım altyapısı gibi farklı hizmet modelleri sunmaktadır. Bu nedenle tek tip bir komisyon tavanının farklı maliyet ve hizmet yapılarını aynı kurala tabi tutacağı, ölçülülük ilkesi ve serbest piyasa ekonomisinin gerekleri bakımından sakınca doğurabileceği değerlendirilmektedir. Hâlihazırda çevrim içi sipariş platformları için genel bir komisyon üst sınırı öngörülmemiştir.

Ayrıca, haksız ticari uygulamaların önlenmesi amacıyla çevrim içi yemek siparişi hizmetlerine ilişkin 2026/1 sayılı Genelge ile platformlarca tahsil edilen bedellerin hizmet kalemleri bazında ayrıntılı olarak gösterilmesi, asli aracılık hizmetleri için ayrıca bedel alınmaması, ek hizmetler ile kampanya, indirim ve reklam uygulamalarına katılımın gönüllü olması ve indirimli satışlarda komisyonun hesaplanmasına ilişkin kuralların açıkça belirlenmesi sağlanmıştır.

6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile üretim tarihinden itibaren otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünleri için üretimin sürdürülebilirliğini temin edebilmek üzere tarafların ölçeği ne olursa olsun ödemelerin kırk beş gün içinde yapılması kuralı getirilmiştir. Ancak alacaklının küçük, borçlunun orta veya büyük ölçekli ya da alacaklının orta, borçlunun büyük ölçekli olması durumlarında; otuz gün içinde bozulabilen tarım ve gıda ürünleri için ödeme süresi otuz gün, diğer tarım ve gıda ürünleri için ödeme süresi ise altmış gün olarak öngörülmüştür. Bu doğrultuda, tedarik zincirindeki geç ödemelerle mücadele etmek, ulusal zincirlerin yüksek alım gücüyle üreticileri ve tedarikçileri ekonomik yıkıma uğratmasını önlemek ve üretimde sürdürülebilirliği sağlamak amacıyla denetimler yapılmakta ve idari yaptırımlar uygulanmaktadır.

Diğer taraftan, Esnaf ve Sanatkar Bilgi Sistemi (ESBİS) kayıtlarına göre, 2023 yılında 313.774 tescil, 139.067 terkin işlemi gerçekleşmiş, aradaki olumlu fark 174.707; 2024 yılında 287.624 tescil, 120.005 terkin işlemi gerçekleşmiş, aradaki olumlu fark 167.619; 2025 yılında 323.480 tescil, 120.423 terkin işlemi gerçekleşmiş, aradaki olumlu fark 203.057; 2026 yılında ise Ağustos ayı sonu itibarıyla 193.222 tescil, 82.669 terkin işlemi gerçekleşmiş, aradaki olumlu fark 110.553 olmuştur.

2023-2026 (Ağustos ayı sonu itibarıyla) yılları arasında en fazla tescil ve terkin işleminin gerçekleştirildiği ilk 3 sektör 'Gıda ve Tarım', 'Ulaştırma Hizmetleri' ve 'Metal, Otomotiv ve Makine Hizmetleri' olmuştur.

Terkin işlemleri, yalnızca ekonomik zorluk kaynaklı olarak değil ticari hayatın doğal akışı içerisinde; esnaf ve sanatkârların meslek değiştirmesi, tacir sınıfına geçmesi, emekli olması, vefat etmesi ya da işini kapatarak farklı sektörlere yönelmesi gibi çok çeşitli nedenlerle de gerçekleşebilmektedir.

Öte yandan, esnaf ve sanatkârlara Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri (ESKKK) aracılığıyla ya da doğrudan Türkiye Halk Bankası'ndan kredinin türüne göre %50, %60 veya %100 Hazine sübvansiyonuyla faiz indirimli krediler sağlanmaktadır. 2026 yılının ilk 8 ayında ülke genelinde sağlanan kredilerin toplam tutarı 137.810 adet kullandırım kapsamında 113,6 milyar TL'yi aşmıştır. Aynı tarih itibarıyla kredi bakiyesi mevcut olan esnaf ve sanatkâr sayısı 756.603, toplam kredi bakiyesi ise yaklaşık 310,8 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2002-2026 Ağustos döneminde ülkemiz genelinde 853,3 milyar TL'yi aşan tutarda faiz indirimli kredi kullanılmıştır.

2002 yılından bu yana, söz konusu kredilere ilişkin olarak; faiz oranları ile kesinti ve komisyon oranlarında indirimlerin sağlanması, kredi limitlerinin artırılması, yatırım kredileri, sıfır faizli krediler ve %60 Hazine sübvansiyonlu kredilerin hayata geçirilmesi, ESKKK'nin nitelik ve nicelik bakımından geliştirilmesi gibi pek çok önemli imkân ve kolaylık hayata geçirilmiştir.

Yakın dönemde ise kredi üst limitlerinde yeni artışlar sağlanmış, faiz oranı düşürülmüş, taksit ödeme vadeleri esnetilmiş, kredi geri ödeme süreleri uzatılmış, yatırım kredileri içerisine yeni finansman seçenekleri dahil edilmiş, faturalandırma şartı ertelenmiş, SGK ile vergi borçları nedeniyle yaşanan finansmana erişim sorunu ortadan kaldırılmış, kredi ve kefalet kooperatiflerinin çalışma bölgelerinde düzenleme yapılmıştır.

Bakanlığımızca esnaf ve sanatkârlarımızın karşılaştıkları sorunlara diğer kurum ve kuruluşlar ile iş birliği içerisinde çözümler sunulması için çalışmalara aralıksız şekilde devam edilmekte, sektörlerimizdeki tüm gelişmeler meslek kuruluşlarımızla koordineli şekilde yakından takip edilmektedir. Bununla birlikte, Bakanlığımızca esnaf ve sanatkârların karşılaştıkları sorunlarına çözümler üretmek, günümüzün ekonomik, sosyal ve teknolojik koşullarına ayak uydurmalarını sağlamak ve rekabet güçlerini artırmak amacıyla 2026-2030 Esnaf ve Sanatkârlar Stratejisi ve Eylem Planı hazırlık çalışmaları yürütülmektedir.

Diğer taraftan, 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, Perakende Ticarete Uygulanacak İlke ve Kurallar Hakkında Yönetmelik ve Alışveriş Merkezleri Hakkında Yönetmelik'te; alışveriş merkezlerinde toplam satış alanının en az %5'inin rayiç bedelle esnaf ve sanatkârlara, en az binde 3'ünün ise rayiç bedelin dörtte birini aşmayacak şekilde kaybolmaya yüz tutmuş meslek erbabına ayrılmasının zorunlu kılınması, zincir marketlere satış alanlarının belirli bir oranını yerel, yöresel ve kadın kooperatifi ürünlerine ayırma zorunluluğu getiren raf kotası uygulaması, hızlı tüketim mallarına yönelik ödeme sürelerinin sınırlandırılması, fiyat şeffaflığı mekanizmasının uygulamaya alınması, esnaf ve sanatkârlardan sözleşme dışı haksız hizmet bedeli ve prim kesintisi yapılmasının önlenmesi gibi zincir mağazalar karşısında esnaf ve sanatkârlar ile yerel üreticileri koruyan birçok düzenleme yer almaktadır.

6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ile Elektronik Ticaret Aracı Hizmet Sağlayıcı ve Elektronik Ticaret Hizmet Sağlayıcılar Hakkında Yönetmelik çerçevesinde; platformların satıcılar aleyhine tek taraflı sözleşme dayatması yapmasının önlenmesi, haklı gerekçe sunmadan hesabı askıya alınması veya hizmeti kısıtlaması "Haksız Ticari Uygulama" kapsamına alınması, satış bedellerinin işletmelere yasal süreler içinde ödenmesinin zorunlu kılınması, platformların satıcı verilerini kullanarak haksız rekabete sebep olmasının önlenmesi, platformların reklam/promosyon bütçelerine yasal tavan sınırları getirilmesi gibi e-ticaret pazaryerlerindeki küçük ve orta ölçekli işletmeleri korumak amacıyla düzenlemeler hayata geçirilmiştir.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 9'uncu maddesi ile geleneksel, kültürel, sanatsal değeri olan kaybolmaya yüz tutan meslek kollarında faaliyet gösteren esnaf ve sanatkârlara vergi muafiyeti sağlanmaktadır.

Esnaf ve sanatkârlara ESKKK ya da doğrudan Türkiye Halk Bankası'ndan kullandırılan Hazine sübvansiyonlu krediler kapsamında; Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) Geleneksel Girişimci Destek Programını ya da İleri Girişimci Destek Programını bitiren, kredi başvuru tarihi itibarıyla 35 yaşını tamamlamamış olan genç girişimci ve sanatkârlar ile geleneksel, kültürel, sanatsal değeri olan kaybolmaya yüz tutan meslek kollarında faaliyet gösteren Esnaf Vergi Muafiyet Belgesi sahibi esnaf ve sanatkârlara faizsiz kredi sağlanmaktadır. 31.08.2026 tarihi itibarıyla Genç Girişimci Esnaf ve Sanatkâr Kredisi kapsamında 945 esnaf ve sanatkâra 188,5 milyon TL; Kaybolmaya Yüz Tutan Meslek Kollarında Faaliyet Gösteren Esnaf ve Sanatkârlara Yönelik Krediler kapsamında ise 275 esnaf ve sanatkâra 17,8 milyon TL faizsiz kredi sağlanmıştır.

26.08.2026 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararı ile kaybolmaya yüz tutan meslek kollarında faaliyet gösteren esnaf ve sanatkârlar için kredi kullandırmalarında vergi ve sosyal güvenlik borcu olmaması şartının aranmaması imkânı 31.12.2027 tarihine kadar uzatılmıştır.

6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un "yer ve raf tahsisi" başlıklı 12'inci maddesi ile alışveriş merkezlerinde kaybolmaya yüz tutmuş meslekleri icra eden esnaf ve sanatkârlara yer tahsis edilmesi sağlanmış ve anılan mevzuat ile bu yerlerin kira bedelleri sınırlandırılmıştır. Ayrıca, Bakanlığımız ve akademi iş birliğiyle 2 ciltten oluşan Geleneksel Meslekler Ansiklopedisi hazırlanarak kamuoyunun istifadesine sunulmuştur.

Öte yandan, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun ilgili hükümleriyle, konkordato veya iflas sürecine giren borçlu şirketler karşısında işletmelerin haklarının korunması adli icra mekanizmaları eliyle güvence altına alınmıştır.